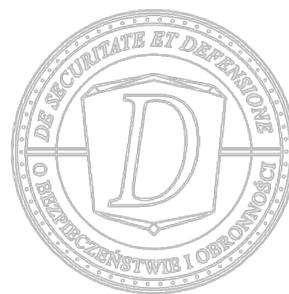

Helena LIŚNIEWSKA¹

Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni²

Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich

lisniewska.lenka@gmail.com

ODZYSKIWANIE IZOLOWANEGO PERSONELU – NOWY KIERUNEK W SIŁACH ZBROJNYCH RP

ABSTRAKT: W roku 1999 Rzeczpospolita Polska stała się pełnoprawnym członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego. Po siedemnastu latach członkostwa bez wątplenia można stwierdzić, że Polska stała się nie tylko państwem bardziej bezpiecznym, ale także odgrywającym istotniejszą rolę na arenie międzynarodowej. Dzięki przynależności do struktur NATO Polska skorzystała z inwestycji infrastrukturalnych, które pozwoliły na modernizację lotnisk czy baz morskich. Jednak członkostwo w NATO to także obrona kolektywna jak i Siły Odpowiedzi NATO (*NATO Response Forces*). Aby Siły Zbrojne RP mogły w nich skutecznie funkcjonować konieczna była ich transformacja. Konieczne było także stworzenie systemu odzyskiwania izolowanego personelu, który ma zastosowanie do wszelkiego rodzaju operacji prowadzonych przez Sojusz Północnoatlantycki.

W artykule przedstawiono podstawową terminologię związaną z odzyskiwaniem izolowanego personelu, obszary działań, w których funkcjonuje system odzyskiwania personelu czy opcje odzyskiwania izolowanego personelu. Istotnym elementem opracowania jest także zakres operacji odzyskiwania personelu oraz kierunki działań Sił Zbrojnych RP w kontekście zdarzeń związanych z izolowaniem personelu.

SŁOWA KLUCZOWE: Siły Zbrojne RP, izolowany personel, odzyskiwanie personelu

---

ISOLATED PERSONNEL RECOVERY - NEW DIRECTION IN THE MILITARY FORCES OF THE REPUBLIC OF POLAND

ABSTRACT: In 1999, the Republic of Poland became a rightful member of the North Atlantic Treaty Organization. After seventeen years of membership, one may certainly say that during this period Poland has become a state not only safer but also playing more significant part in

---

¹ Helena Liśniewska – magister, doktorantka III roku studiów w Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni, absolwentka Wyższej Szkoły Oficerskiej we Wrocławiu, zainteresowania naukowe to przede wszystkim grupy dyspozycyjne.

² Polish Naval Academy.

the international arena. Because of joining the NATO structures, Poland has taken advantage of infrastructure investments which helped in modernization of airports and navy bases. However, NATO membership also means collective defence and NATO Response Forces. For the Military Forces of the Republic of Poland to function within them effectively, their transformation was necessary. It was also significant to create the system of the isolated personnel recovery which is used in all kinds of NATO operations.

The article presents the basic terminology related to the recovery of isolated personnel, areas of the functioning of the system and options of recovering isolated personnel. An important element of the article is also the scope of operations of personnel recovery, as well as directions of actions of the Military Forces of the Republic of Poland in context of events related with isolating personnel.

KEY WORDS: Military Forces of the Republic of Poland, isolated personnel, personnel recovery

WPROWADZENIE

Rzeczypospolita Polska, jako jedno z państw demokratycznych, a tym samym mające możliwość współpracy z innymi podmiotami stosunków międzynarodowych, jako członek Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego czy Unii Europejskiej, musi liczyć się z zarówno pozytywnymi, jak i negatywnymi następstwami takiej działalności. Jednym z tych drugich jest przebywanie obywateli państwa polskiego w rejonach, które powszechnie są uznawane za szczególnie niebezpieczne. Angażowanie się w misje sojusznicze oraz koalicyjne jest niewątpliwie związane z większą ekspozycją na zagrożenia związane z uprowadzeniami czy porwaniami Polaków. Dlatego tak istotna jest znajomość zagadnień i procedur związanych z odzyskiwaniem izolowanego personelu. Dzięki temu możliwe jest minimalizowanie strat własnych podczas działań prowadzonych przez Siły Zbrojne RP poza granicami kraju, co stanowi jeden z ważniejszych czynników decydujących o sukcesie w działaniach bojowych³.

Warto zaznaczyć, że uprowadzenia czy porwania mogą dotyczyć nie tylko żołnierzy przebywających na misjach, ale także pracowników cywilnych wojska czy innych osób spoza struktur sił zbrojnych, znajdujących się w obszarze prowadzonych działań. Dlatego w niniejszym opracowaniu zawarto nie tylko podstawową terminologię związaną z odzyskiwaniem izolowanego personelu, ale także informacje, komu może zagrażać uprowadzenie, porwanie czy losowe zaginięcie, jakie są metody odzyskiwania izolowanego personelu oraz jak jest zorganizowany Narodowy System Odzyskiwania Personelu Wojskowego. Istotnym, choć nie jedynym dokumentem, z którego w dużej mierze korzystano podczas pisania pracy była doktryna *Odzyskiwanie Izolowanego Personelu (DD/3.3.9)*, wprowadzona do użytku w Siłach Zbrojnych RP z dniem 3 sierpnia 2010 r. Dokument ten zawiera, między innymi, kierunki działania w zakresie odzyskiwanego personelu, ogólne założenia systemu odzyskiwanego personelu czy zasady planowania odzyskiwania izolowanego personelu.

³ K. Ligęza, *Bojowe poszukiwanie i ratownictwo w czasie wojny w operacjach połączonych*, Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego Rok VI – 2012, s. 209, http://www.amw.gdynia.pl/library/File/WDiOM/RBM/2012/RBM_2012_II.pdf (14.02.2016)

Głównym celem pracy jest przybliżenie kierunków działań prowadzonych przez Siły Zbrojne RP, w zakresie odzyskiwania personelu. Wśród celów pomocniczych wyróżniono m. in. wskazanie opcji działań, które można podjąć, aby odzyskać izolowany personel, a także przedstawiono zasadność funkcjonowania Zespołu do Spraw Sytuacji Szczególnych oraz Narodowego Systemu Odzyskiwania Personelu Wojskowego.

PODSTAWOWA TERMINOLOGIA

Przybliżenie niezbędnych definicji związanych z odzyskiwaniem izolowanego personelu jest zasadne, ze względu na to, że większość terminów zostało zapożyczonych z języka angielskiego. Wynika to z faktu, iż wszelkie procedury pochodzą najczęściej z istniejących już uregulowań zapisanych w dokumentach Sojuszu Północnoatlantyckiego czy Unii Europejskiej.

Pierwszym terminem, który warto wyjaśnić, jest **izolowany personel** (*Isolated Personnel*). Zgodnie z doktryną *Odzyskiwanie Izolowanego Personelu* (DD/3.3.9) pod pojęciem tym rozumie się żołnierzy, pracowników cywilnych i kontraktowych SZ RP (oraz inne osoby spoza SZ RP wskazane przez ministra ON, przebywające w rejonach operacji prowadzonych przez SZ RP), którzy zostali odseparowani od macierzystej jednostki/organizacji i są zmuszeni do stosowania technik przeżycia, ukrywania się, przeciwdziałania wykorzystaniu lub przygotowaniu ucieczki⁴. Ten sam dokument wyróżnia cztery rodzaje izolacji personelu, który może nastąpić w trakcie prowadzenia działań na teatrze bojowym, zgubienia czy braku orientacji w terenie lub wypadku, zatrzymania przez siły rządowe, wojskowe lub policyjne władz lokalnych lub uprowadzenia przez bojowników lub ugrupowania przestępcze i terrorystyczne⁵. Inne źródło definiuje izolowany personel, jako personel zarówno cywilny i wojskowy, który został odseparowany od macierzystej jednostki lub organizacji oraz został zmuszony do stosowania technik przeżycia, ukrywania się, do przeciwdziałania wykorzystaniu lub do ucieczki⁶. Pojęcie izolowanego personelu jest związane z kolejnym terminem, który należy omówić, a mianowicie, **odzyskiwanie izolowanego personelu** (*Isolated Personnel Recovery*). Pojęcie to oznacza sumę wojskowych, dyplomatycznych i cywilnych działań, które mają na celu nie tylko odzyskanie, ale także reintegrację izolowanego personelu⁷. Warto podkreślić, że operacje mające na celu odzyskanie personelu wojskowego nie obejmują swoim zakresem standardowych działań o charakterze poszukiwawczo-ratunkowym, które są prowadzone poza wyznaczonym terenem operacji sił zadaniowych, ewakuacji jednostek wojskowych czy ewakuacji ludności cywilnej.

Personel, który może zostać odizolowany, czyli żołnierze, pracownicy cywilni sił zbrojnych, a także osoby znajdujące się na obszarze działań prowadzonych przez polskie kontyngenty

⁴ Doktryna *Odzyskiwanie Izolowanego Personelu* (DD/3.3.9), Warszawa 2010, s. 9.

⁵ *Ibidem*.

⁶ B. Pacek, J. Gęsiór, *Odzyskiwanie izolowanego personelu*, „Kwartalnik Bellona” 1/2012, s. 149, https://zbrojni.blob.core.windows.net/pzdata/TinyMceFiles/kwartalnik_bellona1_2012.pdf (14.02.2016)

⁷ Doktryna *Odzyskiwanie Izolowanego...*, *op. cit.*, s. 9.

wojskowe, takie jak dziennikarze, specjaliści różnych dziedzin lub pracownicy instytucji charytatywnych, został podzielony na dwie grupy. Pierwsza z nich, to **Personel Wysokiego Ryzyka** (*High Risk of Isolation*). Są to osoby, które z racji pełnionych funkcji i realizowanych zadań są szczególnie narażone na izolację. Wśród nich można wyróżnić personel:

- załóg statków powietrznych;
- Wojsk i Służb Specjalnych;
- Zespołów Szkolno-Treningowych/Doradczych Operacyjnych Zespołów Łącznikowych;
- VIP;
- Prowincjonalnych Zespołów Rekonstrukcyjnych;
- HUMINT (Human Intelligence);
- PSYOPS (Psychological Operations);
- CIMIC (Civil-Military Co-operation);
- wykonujący zadania patrolowania czy konwojowania⁸.

Kolejną grupę stanowi **Personel Średniego Ryzyka** (*Medium Risk of Isolation*). Są to wszystkie osoby, które mogą zostać przydzielone do bezpośredniego udziału w walce podczas prowadzonych działań bojowych, a także do tworzenia zabezpieczenia wsparcia bojowego⁹. Wśród personelu średniego ryzyka można wyróżnić pracowników zatrudnionych w dowództwach oraz sztabach czy pracowników wojska, którzy zostali przydzieleni do pracy na terenach będących pod ścisłym dozorem i ochroną.

SYSTEM ODZYSKIWANIA IZOLOWANEGO PERSONELU

Urowadzenia czy losowe zaginięcia personelu niewątpliwie mogą prowadzić do wystąpienia sytuacji kryzysowych. Dlatego tak istotne jest aby skutecznie zapobiegać procederom izolowania personelu, a jeśli nie jest to możliwe, aby skutecznie odzyskiwać izolowany personel. Jest to istotne z kilku przyczyn, wśród których można wskazać:

- zaginięcia czy uprowadzenia obywateli polskich wzbudzają szczególne zainteresowanie mediów i mają wpływ na kształtowanie postaw zarówno społecznych jak i politycznych;
- zaangażowanie Polski w utrzymanie pokoju wynikające ze zobowiązań sojuszniczych będzie prowadziło do wzrostu liczby żołnierzy przebywających w rejonach niestabilnych, a tym samym do wzrostu zagrożenia uprowadzeniem czy zaginięciem;
- porwania czy uprowadzenia są organizowane przez pozapaństwowe organizacje, które nie egzekwują władzy danego kraju i nierzadko kierowane są chęcią osiągnięcia celu o charakterze politycznym;

⁸ *Ibidem*, s. 10.

⁹ *Ibidem*.

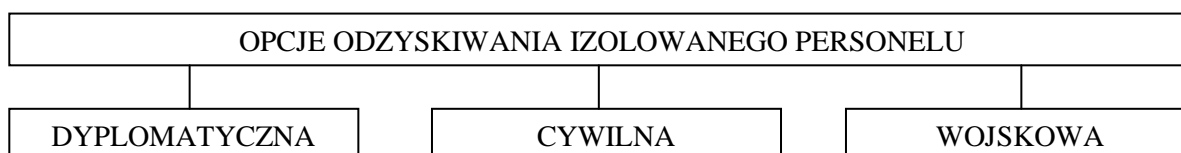
- poczucie bezpieczeństwa żołnierza oraz poczucie, że nie zostanie pozostawiony bez pomocy w sytuacji odizolowania wpływa na jego zaangażowanie podczas działań, a także motywację¹⁰.

System odzyskiwania izolowanego personelu został powołany decyzją Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 czerwca 2010 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania w resorcie obrony narodowej systemu odzyskiwania izolowanego personelu. Zgodnie z nią, system odzyskiwania personelu obejmuje:

- przedsięwzięcia organizacyjne, mające na celu przeciwdziałanie zdarzeniom izolacji personelu;
- realizację zadań związanych z utrzymywaniem zdolności dowództw i wojsk do odzyskiwania izolowanego personelu oraz przygotowanie personelu do przebywania w izolacji w nieprzyjaznym środowisku, a w tym odpowiednie wyposażenie personelu oraz jego wyszkolenie;
- realizację adekwatnej do zaistniałego zdarzenia reakcji, obejmującej odpowiednie działania wojskowe i angażującej niezbędne siły i środki do odzyskania izolowanego personelu oraz w porozumieniu z innymi resortami – stosowne działania dyplomatyczne, cywilne i informacyjne¹¹.

Warto zaznaczyć, że wcześniej cytowany dokument zastąpił decyzję Nr 271/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 sierpnia 2009 r. w sprawie podjęcia działań związanych z odzyskiwaniem personelu wojskowego. Chcąc dokonać porównania tych dokumentów, należy wskazać, iż pierwszy z nich był wydany doraźnie, po zaginięciu polskiego żołnierza na terenie Afganistanu i ograniczał się jedynie do wskazania działań operacyjnych, które powinny zostać podjęte w przypadku izolacji personelu. Drugi z dokumentów został przygotowany przez Zespół do spraw Sytuacji Szczególnych i zawiera nie tylko sposoby działań operacyjnych, ale także funkcje realizowane przez system odzyskiwania personelu. Jest to dokument zarówno uniwersalny, jak i systemowy.

System odzyskiwania izolowanego personelu zakłada trzy opcje, dzięki którym możliwe będzie prowadzenie działań mających na celu odzyskanie uprowadzonych bądź zaginionych osób. Zostały one przedstawione na poniższym rysunku nr 1.

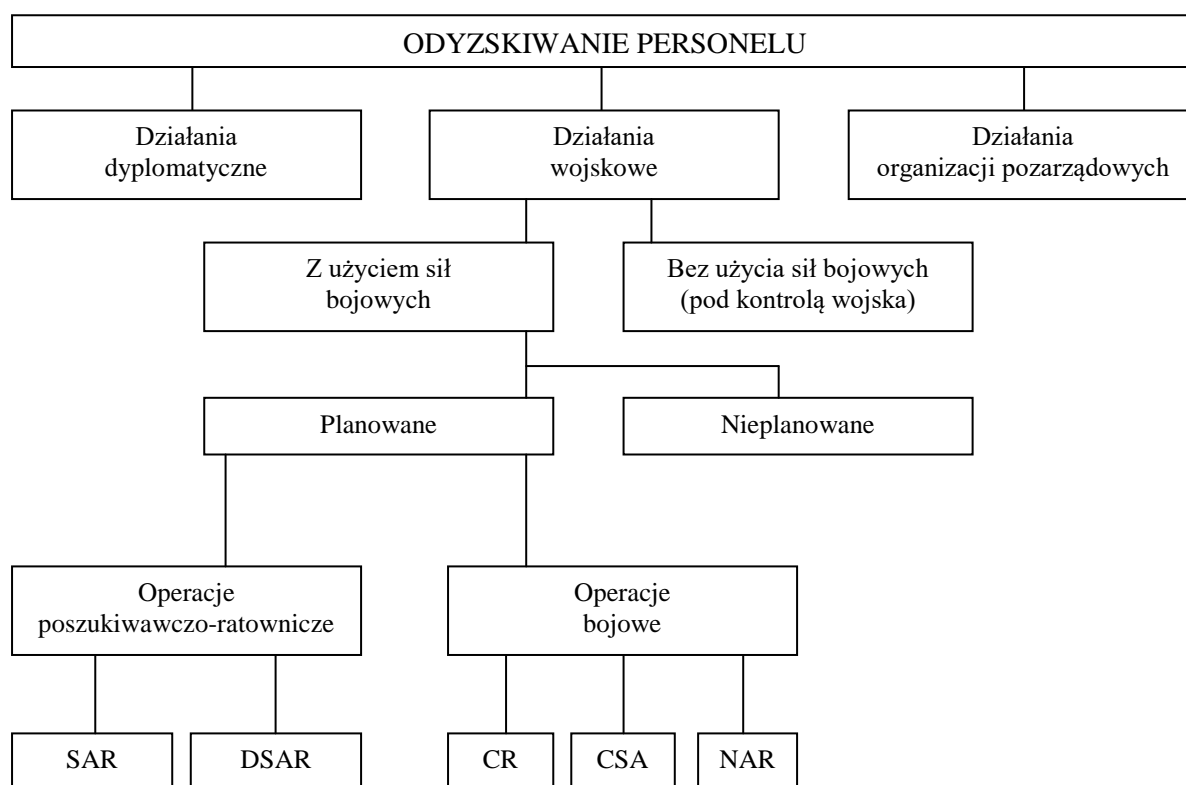
Rys. 1. Opcje odzyskiwania izolowanego personelu

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie *Doktryny Odzyskiwanie Izolowanego Personelu (DD/3.3.9)*, Warszawa 2010, s.14.

¹⁰ A. Malik, J. Gęsior, M. Łokociejewski, *Koncepcja i ogólne zasady funkcjonowania narodowego systemu odzyskiwania personelu wojskowego*, Maszynopis na prawach rękopisu, Warszawa 2009.

¹¹ Decyzja Nr 200/ MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 czerwca 2010 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania w resorcie obrony narodowej systemu odzyskiwania izolowanego personelu, Warszawa 2010, s. 1-2.

Pierwsza z wymienionych, opcja dyplomatyczna, jest najczęściej realizowana przez organizacje czy instytucje znajdujące się poza resortem obrony narodowej. Wszelkiego rodzaju działania dyplomatyczne obejmują nie tylko bezpośrednie czy pośrednie negocjacje z porywaczami, ale także układy czy umowy. Zaletą tej opcji jest niewątpliwie fakt, że niekiedy pozostaje ona jedyną możliwą do zrealizowania. W momencie, kiedy uprowadzony i personel nie został zlokalizowany, prowadzenie negocjacji z porywaczami daje możliwość nie tylko lokalizacji, ale także pozwala na przygotowanie działań mających na celu odzyskanie izolowanego personelu. Kolejna opcja, cywilna, jest również realizowana przez podmioty, nie wchodzące w skład resortu obrony narodowej. Realizują ją organizacje o charakterze rządowym, pozarządowym czy osoby prywatne, które posiadają odpowiednie siły i środki, wspierające działania odzyskiwania personelu. Opcja ta jest najczęściej wykorzystywana, gdy nie ma możliwości użycia opcji dyplomatycznej czy wojskowej bądź jej użycie jest nieracjonalne. Ostatnia z dostępnych opcji, czyli wojskowa, opiera się na odzyskiwaniu izolowanego personelu przy użyciu Sił Zbrojnych RP. Istnieją dwa rodzaje metod odzyskiwania personelu przy wykorzystaniu tej opcji. Są to metody niebojowe oraz bojowe. Szczegółowy zakres operacji Odzyskiwania Personelu został przedstawiony na rysunku nr 2.

Rys. 2. Zakres operacji Odzyskiwania Personelu

Źródło: opracowanie własne, na podstawie K. Lięęza *Bojowe poszukiwanie i ratownictwo w czasie wojny w operacjach połączonych*, „Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego” Rok VI – 2012, s. 211.

Warto wyjaśnić, iż do planowanych operacji z użyciem sił bojowych o charakterze poszukiwawczo-ratowniczym zalicza się dwa typy działań, a mianowicie: operacje SAR (*Search and Rescue*) oraz DSAR (*Deployable Search and Rescue*). Wśród operacji bojowych wyróżniono: CR (*Combat Recovery*), CSAR (*Combat Search and Rescue*), a także NAR (*Non-conventional Assist Rescue*)¹².

System Odzyskiwania Personelu podczas działań w oparciu o jedną z trzech opcji realizuje jednocześnie podstawowe funkcje systemu. Należy do nich funkcja profilaktyczna, przygotowania zdolności do odzyskiwania personelu i utrzymywania na odpowiednim poziomie umiejętności personelu wojskowego do przebywania w izolacji we wrogim środowisku oraz operacyjna¹³. Pierwsza z nich, funkcja profilaktyczna polega w dużej mierze na zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa osobom narażonym na izolację. Realizacja drugiej z wymienionych funkcji opiera się na zabezpieczeniu oraz odpowiednim wyposażeniu żołnierzy w sprzęt, a także na właściwym wyszkoleniu personelu wojskowego. Funkcja operacyjna, ostatnia, jest także nazywana mianem funkcji reakcji. Powodem tego jest zapewne fakt, że realizacja tej funkcji ma miejsce właśnie w momencie reakcji na zdarzenie uprowadzenia bądź zaginięcia personelu.

KIERUNKI DZIAŁAŃ SIŁ ZBROJNYCH

Najbardziej klarownie i precyzyjnie kierunki działań Sił Zbrojnych RP w kontekście zdarzeń związanych z izolowaniem personelu, zostały określone w doktrynie *odzyskiwanie izolowanego personelu*. Zgodnie z nią Siły Zbrojne RP w zakresie odzyskiwania izolowanego personelu odpowiadają za:

- organizację systemu odzyskiwania izolowanego personelu w ramach narodowych komponentów;
- planowanie odzyskiwania izolowanego personelu z uwzględnieniem specyfiki działania wszystkich Rodzajów Sił Zbrojnych i komponentów SZ w ramach sił wielonarodowych przy współpracy z elementami pozaresortowymi, jeśli zajdzie potrzeba;
- przygotowanie, planowanie oraz realizacja odzyskiwania izolowanego personelu zgodnie z przyjętymi standardami i procedurami, realizowanymi w trakcie operacji wielonarodowych, połączonych oraz prowadzonych samodzielnie;
- udzielanie wsparcia sojusznikom i koalicjantom w zakresie odzyskiwania izolowanego personelu, uwzględniając ograniczenia narodowe¹⁴.

Warto zaznaczyć, że kierunki działań Sił Zbrojnych RP są zgodne oraz niejako wynikają z kierunków działań Sojuszu Północnoatlantyckiego. Działania prowadzone przez Sojusz

¹² Doktryna *Odzyskiwanie Izolowanego...*, *op. cit.*, s. 15.

¹³ J. Gęsiór, *Organizacja i funkcjonowanie Narodowego Systemu Odzyskiwania Personelu Wojskowego*, prezentacja multimedialna, Orzysz 2009 r., slajd 16.

¹⁴ Doktryna *Odzyskiwanie Izolowanego...*, *op. cit.* s. 9.

Północnoatlantycki zostały ugruntowane w szeregu dokumentów dotyczący odzyskiwania izolowanego personelu, wśród których należy wymienić:

- Joint Pub 3-50.21, Joint Tactics, Techniques and Procedures for Combat Search and Rescue;
- ATP 3.3.9.2/ATP-10, Search and Rescue;
- JWP 3-66, Joint Personnel Recovery;
- ATP 3.3.9.1/ATP-62, Combat Search and Rescue;
- STANAG – 7196, The NATO Survival, Escape/Evasion, Resistance and Extraction (SERE) Training Standard.

Odzyskiwanie izolowanego personelu, realizowane w ramach działalności i zdolności Sił Zbrojnych RP jest nową zdolnością operacyjną dla Wojska Polskiego. Wynika to nie tylko ze zobowiązań sojuszniczych czy koalicyjnych, ale także z faktu powstania nowego rodzaju zagrożeń dla personelu, zarówno wojskowego jak i cywilnego, biorącego udział w działaniach na terenie szczególnie niebezpiecznym. Tymi zagrożeniami są porwania, uprowadzenia czy losowe zaginięcia. Dlatego też, konieczne stało się nie tylko osiągnięcie nowej zdolności operacyjnej dla Sił Zbrojnych, ale także opracowanie regulacji prawnych czy procedur, które pozwolą ją osiągnąć.

Siły Zbrojne RP realizują operacje związane z odzyskiwaniem izolowanego personelu nie tylko w oparciu o dokumenty Traktatu Północnoatlantyckiego, ale także w oparciu o decyzję Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 września 2007 r. o powołaniu etatowego Zespołu do Spraw sytuacji Szczególnych¹⁵. Zgodnie z nią zespół ten:

- koordynuje działania instytucji zaangażowanych w odzyskiwanie izolowanego personelu;
- organizuje oraz nadzoruje prace Narodowego Systemu Odzyskiwania Personelu Wojskowego;
- dokonuje przeglądów dokumentów związanych z odszukiwaniem czy uwalnianiem izolowanego personelu;
- ujednolica system dokumentów obowiązujących w Siłach Zbrojnych RP z dokumentami obowiązującymi w NATO;
- tworzy oraz wprowadza koncepcje szkoleń dla personelu wojskowego SZ narażonego na izolowanie;
- planuje zakup sprzętu oraz wyposaża personel wojskowy w sprzęt niezbędny do przetrwania w sytuacji uprowadzenia czy losowego zaginięcia.

¹⁵ B. Pacek, J. Gęsiór, *Odzyskiwanie izolowanego...*, *op. cit.*, s. 155.

WNIOSKI

Narażenie na uprowadzenie, porwanie czy losowe zaginięcie podczas działań w rejonach szczególnie niebezpiecznych jest wpisane w ryzyko podejmowane przez zarówno żołnierzy, jak i osoby cywilne, które decydują się na udział w takich działaniach. Jednak wystąpienie takiego rodzaju incydentu nie może narazić na niepowodzenie całej misji. Dlatego konieczne jest efektywne funkcjonowanie systemu odzyskiwania izolowanego personelu. Przemawia za tym wiele argumentów, wśród nich znajdują się: kreowanie postaw żołnierzy, czynniki utrzymania morale na wysokim poziomie czy oczekiwania opinii publicznej oraz mediów co do spełnienia ich oczekiwań i rozpoczęcia działań poszukiwawczych bądź mających na celu uwolnienie porwanych i przetrzymywanych osób.

Aby podjąć natychmiastowe działania w momencie zaistnienia zdarzenia, konieczne jest posiadanie nie tylko struktur i regulaminów, ale także wyszkolonych sił i sprawnych środków. Z tego względu w Siłach Zbrojnych RP pojawiła się problematyka związana z odzyskiwaniem izolowanego personelu. Pojawiła się ona w dwóch odśłonach. W jednej z nich skupiono się na stworzeniu struktur, regulaminów czy systemu prawnego regulującego podział kompetencji podczas działań w sytuacji kryzysowej, jaką niewątpliwie jest zaginięcie lub uprowadzenie personelu. W drugiej położono nacisk na wyszkolenie personelu wojskowego, który w sytuacji dostania się w niewolę będzie mógł przetrwać oraz ułatwić przeprowadzenie operacji odzyskania. Jednak należy pamiętać, że nawet najlepiej wyszkolony żołnierz, z najlepszym sprzętem, nie będzie w stanie ani uniknąć incydentu uprowadzenia czy zaginięcia, ani samodzielnie się uratować. Dlatego też tak istotne jest funkcjonowanie skutecznego systemu odzyskiwania izolowanego personelu w Siłach Zbrojnych RP.

BIBLIOGRAFIA

- Decyzja Nr 200/ MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 czerwca 2010 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania w resorcie obrony narodowej systemu odzyskiwania izolowanego personelu, Warszawa 2010.
- Doktryna Odzyskiwanie Izolowanego Personelu (DD/3.3.9), Warszawa 2010.
- Gęsior Janusz. 2009. Organizacja i funkcjonowanie Narodowego Systemu Odzyskiwania Personelu Wojskowego Orzysz.
- Ligęza Krzysztof. Bojowe poszukiwanie i ratownictwo w czasie wojny w operacjach połączonych, Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego Rok VI – 2012. http://www.amw.gdynia.pl/library/File/WDiOM/RBM/2012/RBM_2012_II.pdf
- Malik A. Gęsior J. Łokociejewski M. 2009. Koncepcja i ogólne zasady funkcjonowania narodowego systemu odzyskiwania personelu wojskowego, Maszynopis na prawach rękopisu, Warszawa 2009.
- Pacek Bogusław. Gęsior Janusz. 2012. Odzyskiwanie izolowanego personelu, Kwartalnik Bellona 1/2012. https://zbrojni.blob.core.windows.net/pzdata/TinyMceFiles/kwartalnik_bellona1_2012.pdf.